

Een wonderlijke waarneming, is u dat ook wel eens overkomen? Heeft u wel eens meegemaakt dat, terwijl u bij de bijen was, u helemaal vergat te ademen omdat u getuige was van buitengewoon fascinerend bijgedrag? Van iets dat wel in de bijenboeken beschreven staat, maar slechts zelden te zien is? U weet zeker dat u nauwkeurig en objectief heeft waargenomen, zonder vooronderstelling of invulling. Toch maakte u iets mee, dat - althans volgens de bijenliteratuur - 'bijen normaal niet horen te doen'. Of maakte u gewoon een pracht van een bijengebeurtenis mee, misschien wat minder spectaculair en uitzonderlijk maar daarom niet minder interessant?

18

De redactie van Bijen roept u op deze ervaring op te schrijven en aan ons toe te sturen. Op deze manier kunnen andere imkers ervan meegenieten, zich er ook nog over verwonderen of erop reageren, bijvoorbeeld met vergelijkbare of andere ervaringen of meningen. De heer Hayo Velthuis (een ervaren imker en voorheen hoofddocent aan de afdeling sociale insecten aan de universiteit van Utrecht) is bereid gevonden commentaar op de stukjes te geven, wanneer dit gewenst is. Zijn bedoeling hierbij is om de waarneming te ondersteunen en om meer imkers te stimuleren hun stukjes op te sturen. Ik ben ervan overtuigd dat er een schat aan verhalen en ervaringen te delen is: ik ben benieuwd! Ik zal de spits afbijten met de volgende wonderlijke ervaring.

Een mooie gebeurtenis

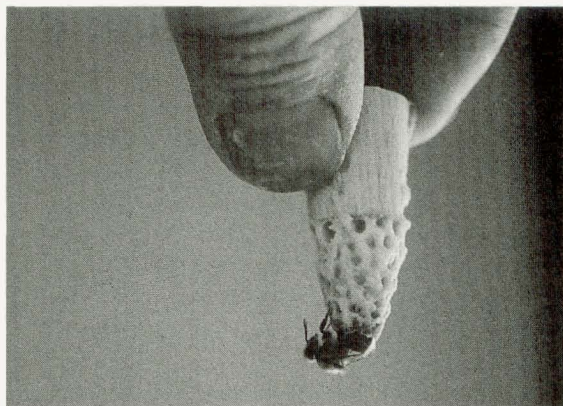
Jaren geleden, op een zoele meiavond, ging ik als kersverse imker een medebeginnende imker helpen met doppen breken. Er was luid en duidelijk in de kast getuterd, er was bovendien al een nazwerm geweest, dus we vonden het tijd om in te grijpen. Omdat we het doppen breken tamelijk onhandig deden en er nog veel doppen onrijp bleken te zijn, besloten we om tijdelijk een goede jonge koningin in een krulspeld te bewaren. Met trillende vingers van spanning en ontzag probeerde ik de koningin voorzichtig in de krulspeld te werken - zoals gezegd, ik was nog kersvers op het imkerspad. Omdat ik het te omzichtig deed, ontsnapte de koningin. In een prachtige cirkelende boog verdween ze hoog in de beginnende avond-schemer. Dat was heel jammer, want ze was een sterk en snel prachtexemplaar.

We zwoegden nog een poos door, sloten tenslotte de

kast, keken nog eens naar de geschepte nazwerm en ruimden de boel wat op.

Op een gegeven moment, voor zover ik me herinner ongeveer een half uur na het ontsnappen van de jonge koningin, stonden we een meter of acht van de kasten nog even naar de avondlucht te kijken. Opeens landde een koningin (dé koningin?) met een flinke vaart op mijn hand; waarschijnlijk was mijn lichte bijenjack een belangrijk oriëntatiepunt geweest bij het uitvliegen, en nu het belangrijkste herkenningsteken, ook al was het meters verder weg.

Ik was diep onder de indruk, dat zij zoveel tijd later, zoveel meters verder nog wel, terugkwam. Maar bovenal was ik onder de indruk dat ik, door de vaart en vaste grip waarmee zij op mijn hand landde, kon voelen hoe sterk een koningin kan zijn en welke kracht in haar schuilt, zéker vergeleken met een werksterbij.

Koningin loopt uit dop. Foto: P. Elshout.

Commentaar van Hayo Velthuis

Oriëntatie

Die oriëntatie van de koningin laat zien hoe geweldig belangrijk die eerste indrukken zijn, die een bij opdoet voor haar oriëntatie. Je ziet het ook wanneer er een rooster is gelegd en erboven het rooster darren zitten. Wanneer je de dekplank opent, zo rond het begin van de middag, wat de normale tijd is om uit te vliegen voor de darren, dan bruisen ze naar buiten, vliegen nog wat aan op die hoek van de kast waar ze van vertrokken en dan zijn ze verdwenen, voor een poosje. Als de kast dan later weer is gesloten, kun je veel darren zien die op dezelfde hoek proberen de kast weer binnen te komen. Ze vliegen aan, maar vlakbij gekomen ontbreekt er iets aan het beeld (de kast is nu immers dicht en ziet er daarom anders uit) met als

gevolg dat ze een stukje wegvliegen, om daarna opnieuw langs het zo bliksemsnel geleerde pad de kast te benaderen en opnieuw te ontdekken dat er iets niet klopt. Waaruit je kunt afleiden, dat een moederrooster heel wat frustraties tot gevolg kan hebben!

Witte doppen

Ik vind dit oriëntatieaspect het interessantst, maar er valt nog een opmerking te maken over de waarnemingen in het stukje. Twee onervaren imkers gaan aan de slag, nadat er een nazwerm is afgekomen. Nou, de voorzwerm was er dan ook al af, of er was een veger gemaakt zonder op de doppen te letten. In het natuurlijke proces van voorbereiden van het zwermen begint het volk met een enkele dop aan te zetten, op de daaropvolgende dagen wat meer, tot er een voldoende aantal van is. Joop Beetsma heeft daar ooit gegevens over verzameld, maar helaas nooit gepubliceerd. Als dan de voorzwerm vertrokken is, vind

je in het volk doppen in verschillende ontwikkelingsstadia. Jij schrijft dat de meeste doppen die jullie braken nog wit waren. Klopt dus. Wanneer er een veger wordt gemaakt en tegelijkertijd alle al aangezette doppen worden verwijderd, dan moet het volk van voren af aan beginnen en worden de nieuwe doppen allemaal tegelijkertijd aangetrokken; maar dan zijn het natuurlijk redcellen, geen zwermcellen. En dan zijn ze, 13 dagen later, in min of meer hetzelfde stadium. Er kan een dag of twee leeftijdsverschil zijn, maar daar houdt het dan mee op.

U kunt uw bijdrage sturen naar Maandblad Bijen, Postbus 90, 6720 AB Bennekom of E-mail: redactie@vbbn.nl.

bijen

FOTO VAN DE MAAND

Foto ingestuurd door Harrie Schoofs uit Heythuysen. De foto is gemaakt in een deelgemeente van Immenstadt, in het zuiden van Duitsland.